

БЕЗ ЙӘНӘШ, БЕЗ БЕРГӘ

М. С. Горбачев ВЛКСМ-дың XXI съезы делегаттары менән орашуу вакытында. (ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВТЫҢ ВЛКСМ-дың XXI съезы делегаттары менән орашууы

Комсомолдың сираттагы съезы В. И. Лениндың тууына 120 йыл тулыуға тура килде. Кисә иртәнсәк Кызыл майфандагы Мавзолей янында комсомол вәкилләре КПСС Үзәк Комитетының Генеральный секретары, СССР Президенты М. С. Горбачев менән орашты.

Тантаналы шарттарға гөл-ләмәләр һалына. Михаил Сергеевич Горбачев менән йәнәш съезд делегаттары Мавзолейға табан атлай — был революциябыз юлбашчыһы иҫтәлегенә рәхмәт тойғоһо менән баш әйеү.

Орашууға катнашыусылар Кремль калыңлыгынан «Россия» дәүләт концерты залына табан бына шулай бергәләп, йәдәүләп төш-төләр.

Күп йылдар буйы безҙең илдә «Безҙең бөхәтлө йөштөр» тигән һүҙ бөйләнеш тантанә итте. Көсләп таңланған был һүҙҙәргә шикһе алыусы булмаһын тиерлек. Бөгөн бүтән төрлө баһа биреү заманы.

Кисә ВЛКСМ-дың XXI съезы делегаттарының М. С. Горбачев менән орашууы ваҡытында шуға йәнә бер тапҡыр миһаньға тура килде: безҙең йөштөр портретына бер төрлө генә төстөр ярап ботмай — улар күп төр-лө.

Быны билдәләп, М. С. Горбачев үҙеңе йәш ынғамаләшселәргә «заман күҙе-леген сығып безҙең бөтәбөт тураһында ла» бойлашеу алып барырга тәҡдим итте. Был партияла һәм комсомолда барған хәҙерге кыҙыу бәх-хәстәр менән һугарылған ғәйәт зур һәм мөһим тема. Бөгөн үтә лә көрәк булған сатырыу: заман асылын аң-ларға, вәкилалар барышына йүнәлеш биргән нәмәләүҙең аһышын тотоп алып калыр-ға тигән сатырыу «Россия» концерты залында йыйылған йөштөр коммунистик хәрәкә-те вәкилләренә төбәлдә.

Съездың В. И. Лениндың тууына 120 йыл тулыу менән алдынан асылыуы ха-тында әйтеп, М. С. Горба-чев: Владимир Ильич ға-жап заманса, бының кире-һен раслаған кешеләргә ышанмағыҙ, тип билдәләне. Без Лениндың — бөгө һорау-зарға яуаптарҙы белгән теоретиктың, арымай-талмай мәхсәткә ынтылған политик-тың образын ябайлаштырып тарауҙан баш тартабыҙ. Ле-ниниһе рухы көс куллануға түгел, ә ижад итеүгә, грем-лаһтың тыныслығында, граи-даһлар һугышында таркау-лыкта түгел, ә туллануға.

Бөгөн йәш быуын кем ме-һән? Комсомол уны кайға сатыра? Орашуу барған залдың сәхнәһенә зур хә-рәтһәр менән ВЛКСМ-дың XXI съезының «Демократик социализм өсөн!» тигән сағы-рыуы азылған. Пүнөлөш асыҡ, ләкин һүҙҙе һисек эш-кә әҙерләдергә. Әлегә көп-дә йөштөр союзы ауыр осор кисерә. Безҙең уртан баләдә-рәбәз уның аҙымында үҙенсә сағылыш тапкан. Без бөгөн баш тартаһан нәмә-ләр: бойорок-административ алымдар, бүтән төрлө фекер йөрөтөүгә қабул итмәү, ре-аль политикаһы кампания-сылыҡ менән алмаштырыу, парадтарға хас шау-шыу, юлбашсылар һәм етәкселәр исеменә матлау йырлау уға ла хәс булды.

Әлбиттә, ВЛКСМ биогра-фияһының данлы биттәрен дә оноторға ярамай: был революцион ижад романти-һы ла, фронттағы батырлыҡ та, баҙыҡ таланттарҙы яң-лау ға.

Әле комсомолда йөштөргә мсың-ысыңдан тулҡынлан-дырған хәсәләләрҙе кыйын-лык менән анализлау бара; фәҡәт уларҙы уңышлы хәл итеү генә ВЛКСМ-ға абру-һын кайтарырға, кризистан сығырға мөһимлек бир-сәк.

М. С. Горбачев, съезд де-

легаттары алдында сығыш яһап, илдә барлыкка килгән йөштөр дәүләт политикаһы-ның төп йүнәлештәренә тук-талды. Тормошҡа аяҡ ба-һан сакта йөш кешегә дәү-ләт менән йәмғиәт ярҙамға килергә тейеш, тине. Ләкин был өстөнлөк түгел, ә белем, хеҙмәт өсөн хәк булырға тейеш. Делегаттарҙы йәмғи-әт башлап ебәргән эштең та-рихи масштабы тураһында онотмасҡа сактырып, СССР Президенты, без иң ауыр осорға торабыҙ, безгә китеп ултырыу аз, дәүләт карабын таза һыуға шөбәрәк сығарыу өсөн, үҙәрттеп короуҙы тиз-ләтергә көрәк, тине.

Михаил Сергеевич делегат-тарҙың һорауҙарына ике сә-ғәттән ашыу яуап бирҙе.

Йөштөргә нисә тулҡынлан-дыра һуң?

Һорауҙарға быуындың ха-рактеры, аң-дәһиһе, заман-дың ыңғырыу күренештәре сағылыш таба, тизәр. Был тулҡынлысә расланды. Илдә борсогоһан бөгө мәсәләлә-рҙә һорау итеп бирелде. Үз-гәрттеп яһап йырлау, эконо-һин реформа темптары. Чернобыль эземтәләре, пар-тияһың XXVIII съезына әҙер-лек, таланттарҙы дәрлән-дерсә, атыллы баштарҙың китеүе, тигеҙләүселәттең ыяһы, политик оппоненттар-ға, шантан менән шөгәллә-һеүселәргә мөнәсәбәт һәм башкалар. Милли ығыштар айтҡанлы борсолоу бөтәһенән дә өстөн булды.

Михаил Сергеевич, һәр һо-рауға түземле, ифрат дәлил-лә яуап биреп һуһынан бы-лай тине:

— Без сиктәргә кайтанан тарауға юл куйырға тейеш түгелбәз. Һис кенә лә. Әгәр ҙә айырымдануы башланһа, бөгө Союҙы кайтанан үзгәр-теп сығырға, бөгө халыктар-ҙы һәм милләттәргә берелеш-терергә тура киләсәк.

Федерация идеяһын яны йөкмәткә менән байытыу юлынан барырға көрәк, Бер-

березгә иғтибарлы изе-ленкә булһаҡ — дәрәс яуап табырбыҙ.

Безҙең өйҙәргә тыныслыҡ — бөгөн һәр кемдә шул тул-ҡынландыра. Без «касап-тар», «милли ығыш» тигән һүҙҙәргән арыныҡ, бер-бере-безҙән һиндәйҙер экстремис-тик ынтылыштар эзләүҙән һәм шиһләнеүҙән арыныҡ. Михаил Сергеевич дәрәс билдәләне — безҙә өхләһи яҡшылыҡ запасы ярайһы уң-зур, быуаттар буйы без, бер-березгә ярҙам итеп, тыныс-лыкта һәм яҡшы күршелектә йәшәһәк. Быны һә тигәнсә онотоу һәм дөһөм бүләшеү үпкәһына төгәртәү мөһкин түгел.

Һинсә мөһим тема — ВЛКСМ-дың артабанғы яз-мышы, уның партия менән үз-ара мөнәсәбәттәре. Зал-дан килгән яҙыуҙар күп ке-һә төбөктәргә партия етәксә-ләренә йәмғиәттең политик тормошонда ВЛКСМ комитет-тарының урыны тураһында үткәндән калған күҙаллау-ҙарҙан арыһмауын һәм йөш-төргән һәр үзәллы аҙымы-ның экстремизм, власты кул-ға алырға маташыу тип ба-һаланыуын асыҡ күрһөтө. Бөгө был һорауҙарҙы дөһөм-ләштереп М. С. Горбачев, партияла үзгәртештәрҙең асы-лын күрмәһән, һәр төрлө үз-әллы аҙым яһарға маташыу-ҙарға аяҡ салған кешеләр-ҙең булыуына үкенес бел-дерҙе. Партия, тип билдәлә-һе Горбачев, үҙенең резер-һы менән һик һың кырыҡһы-һа. Яны көстөр килмәһә, үл үсәһәһәк.

Безҙең карашта, өсөнсө мөһим тема — талантты дәр-ләндереү теманы.

Комсомол съезының пар-тия һәм ил етәксәһе менән аралашыуы башланып кына тора. Запискәларҙағы бөгө конгрет һорауҙар өйрәнеү һәм хәл итеү өсөн хөкүмәт-кә, Үзәк Комитет Политбюро-һына, СССР Верховный Со-веты комитеттарына тапшы-рыласаҡ, тип киләһәлдә.

О. МАТЯТИН,

А. МОРТАЗАЕВ,

В. РЯШИН.

Митингынан һуңғы хәлдәр

Студенттар митингыһын радикаль-демократик блок — ВООП, БАНД, башкорт, та-тар милли үзәктәре ойоштор-ҙо. Уларға кооператорҙар союзы, врачтар, ассоциация-һы, студенттар стачкомы, профсоюздарҙың Өлкә сове-ты, комсомолдың Өлкә, кала комитеттары ҡушылды.

Студенттарҙың көндөзгө митингыһынан һуң, кис, сә-ғәт 7-лә, кала Советында хөкүмәт комиссияһы ағзала-ры кала, республика етәк-селәре, йәмәғәтселек, матбу-ғат вәкилләре, ғалимдар, белгестәр менән орашты, унан һуң Башҡортостан те-левидениеһы аша сығыш яһаны (Гусев, Ольшанский, Кондрусев, Мирғәзмов, Гор-бунов һ. б.).

Хөкүмәт комиссияһы БАССР Министрҙар Советы һәм КПСС Өлкә Комитеты ваҡытлы бюроһының СССР Президенты М. С. Горбачев-та мөрәжәғәт итеүе һөҙөм-тәһендә төҙөлдө. Уға СССР Министрҙар Советы Предсе-дәтеле урынбаһары Гусев етәкселек итә. Гусев иһә «Химпром»ды ябыуға, үзгәр-тән юл куйылмайсағын аң-ғартты, ә бары ул, кайтанан аңыртып йыһазландырыла-сат кына, тине. Шуға ла студенттар митингыһын ойоштороусылар Экологик афәтһән ҡотолоу комитеты (берләштерелгән) төҙөнө.

Хәҙер, һыуҙа ПДК нор-маға килдә тигәндә, был ко-митет нисәгә көрәк? Эш шуңда: һикерәүҙән сипгә еткән «Химпром»ды бөгөгө көндә хатта япһан хәлдә лә өфәләргән әсәр һыуы тазар-майсаҡ. Сөнки Өфө синте-тик спирт заводы — Евро-һала күп фенол етештереү-сә һик зур завод, ошонда уң нефть эшкәртеү заводтары-ның майһарын феноллы та-ҙартыу бара. Ҡаризел йыл-ғаһы үрөндөгө Павловка һыу һаҡлағысының төбө һә күп-ләп фенол бүлөп сығарыусы батһан ағас менән туһалған. Феноллы һыуҙы һөҙөүсә сис-тема ғәмәлдә туҙған. Өстө-үенә, профессор М. Ғ. Са-фаровтың телевидение аша белдереүенсә, «Химпром» әсәр һыуы диоксин, герби-цидтар менән дә ағыулай. Нефть эшкәртеү заводы кал-дың һыуҙарҙың 23,7 про-центын ғына тазарта. Бер-ләштерелгән яңы комитет Өфөнөң экологик афәт зона-һы тип игләп ителәүен та-лап итә. «Химпром»ды ки-секмәһән ябыуҙы һорай. Әгәр был талаштар үтәлмә-һә, ул өфәләргә дөһөм кала стачнаһына сактырасаҡ.

Т. ФАЯЗОВА.

Арка һөйәгем
бит һин,
халкым

Тарих, тарих... Бинен
юлдарында
Мөгжизәләр, мәхшәр
сәселгән,
Бине һүтһәм уйза,
Ишән уты
Сытырзатып өтә сәсемдән,
Безне Дәүләтшина...
Туктап ала йөрәк,
әйтерһек дә,
Искә ала уны
тын калып,
Кабат тулай, һис кенә
лә тынмай
Әрнер йөрәктәргә ут
һалып,
Сабый сағым,
Сталинға, атай,
Тигән сакка йөрәк
һна бит!
Шул вақытта хатһыз
ялғапшыкка
Дусар булған Тохвәт
Һанәби.
Шулай инде ул, аттың
якшылары
Бәйгеләрзә сабын аялар.
Бәйгеләрзә узыр ат
булғанға
Юлтызы ла тотоп ябалар.
Баш кисәрәзәр үз
баштарын һатлап
Булат кылыс кеүек
булғанға,
«Халык дошман» тип
Ишәмғолға

Тағылған да куйған
был тамға.
Эй, замана, иш
эптілеңің ікпән?
Белмей тороп әштең
асылын.
Иле өсон йәнен-тәнен
биреп,
Шул ук тамға алған
Насыри.
Дәүләтшиңды, тағы
Амантайды,
Кем күрәтте ікпән
«дошман» тип?
Эй, кешеләр, ошо
хаталарды
Кемдәр әйтер, кабат
булмас, тип,
Бәләк журкыныс та
ікпән бит ул
Был донъяла әзәм
актығы.
Бин халқыңды ялап
тура башпаң,
Йөрәгеңә тоскай
мылтығын.
Дошманымға тикһез
көрәшемдә
Норәтемдә бөтһә
көс-ялқын,
Арқа һөйгем тип,
һөйәлермен,
Быуға таяндырма һин
халқым!

Битараф

Бэхэс сыга, ыгы-зыгы
 куба,
 Ситтэн генэ карап
 тораһың.
 Тауыш-тыһыңыз ғына
 күзэтәһең.
 Үзөң өсөн уйзар қораһың.
 Бэхэс сыга, бэхэс
 уттай қыза—
 Хэл итерлек унар
 азымышты.
 Көслөрәктәр дорләп
 алыш китте,
 Көһөззәрә һүнде,
 аңылышты.
 Янгандарға ялкын
 бирмәһең дә,
 Һүңгәндәргә һибел ғуһа
 қар,
 Көзрәтләнеп килеп
 бастың һин дә —
 Еңеүселәр менән һин
 дә бар.

Мин — катын-жыз,
Күптөр түгел,
Берәү һыпар менен
аткарганды.
Күңел күзе менен
күрөп таныр
Тыштан түгел, эстәп
лэттырганды.

Әстөн аятырыу... Әске
балтыш... Рәмәлә шигри-
тенәң асылы ла, асылмаған
сере лә, тартыу көсө лә ул.
Был сифатты өле һүз бар-
ған йыйыңытты ла күрәп
була.

Китаптың «Әсә күзе» тил аталыуында шахси тормош тәжрибәһенән тыуған йөкмәтке ятканын аңларға ҡарар. Әсәлек хисе, әсәлек тойғоһо менән һуғарылған шиғырҙар, башһаларҙы үз тирәһенә фокуслап, дөйөм эстетик күренеш барлығына ҡилтерәләр. Дөрөсөрөгә, тыуған ер, тыуған төлкө аталары, ата-әсә һүҙҙәре менән бер бетон булып, өхләт йөкмәткөгә әйә булған төшөһсәгә әүерелә. Шуға ла үзе әсә булып өлгөргән донъяға әсә күзе менән батынлар лирик геройға тыуған еренсә бизәктәре булған Ирмәл менән Ҡаратау баш айғандай тойола. «әсәһе — йүтерек бүҙәнәнәң» «ейән-дәрәмдә һөйөгөҙ, яратҡандай Һәк мин һеҙгә», тигән һүҙҙәре оло Һәк булып аңлашыла. Үз сиратында шағирҙар шахси бурсыстарын анығыраҡ билдәләй, әсәлек эстафетаның бер осраҡта, мәсәлән, йөкмәк беһерәүсә шәһе менән сағыштырып, дөйөмләштереп тута:

Камыр — өмөт, хыял,
 теләктәрем.
 Куркам сөсө килеш
 калыуынан,
 Куркам эсеп, вақыты
 узыуынан,
 Куркам, икмәк капкан
 баламдың
 Сытырайып, йөзөн
 бозоуынан.
 («Икмәк бешерәүсә йыры»).

Нуренуенсә, еңел анла-
 шылдан был юлдарзә етди
 һәм фәһемлә мәғәнә ята.
 Рәмүмән, Рәмзилләғә үз фә-

керең ябай итеп һөйләү,
хөбәрләшеү стилиндарак өй-
теп биреү хас. Һөйләмдәр,
строфалар күп осратка асәр-
гә ритмик-нитанацион үзән-
сәлек биреүсә тылымдарҙан
торған рефрендар мейәң та-
мамлана. Шуң рәүешлә абы-
рым бер фекер, конкрет йү-
нәлеш алып, халытсан һок-
лануы, телән, тасуир форма-
һын хәсид итә. Мисәлән:

Каккан.хужкан елдэре
Имен-аман ел булһын.
Аяк баскан ерзэре
Имен-аман ер булһын.
(«Әсә һүзе»)

Эй, бала саж, бала саж!
Кирегә искан ел түгел,
Урап кайткан юл түгел,
Кат-кат яуган кар түгел,
Кат-кат тыуган таң
түгел...
(«Эй, бала саж»).

Ә бына:
Шылт яһа лә,
 жапаттарым
Балаларҙы тамап ала —
Миң — Иңе кош!
 Миң — Иңе кош!
 («Иңе кош»)

Покла. жызым...

ләмгә отшаған көбөгөн һәм-
мак күзгәрылы, кемделер эл-
гәндөй, майзанды таплай
башланы. Тах-тах! Тах! «Кө-
ләм» шул сәк йыдам әй-
ләнде лә, имәнсә тара нөктә
булып, Рәхимдән күзәрәненә
төбәлдә. Быр-р-р... Мультик-
та күргән тют остоқ аждаба-
ның алтышы куеуей! Әмнә

(Р. Хисаметдинованың «Әсә һүзе» тигән

Әлифбанын күркөргенә
кысып,
Апайың да йоклай —
арыган.
Тертлөп торган кәрпек
остарына
Матур-матур тоштор
барылган, —
(«Бириккән йылы»)

тигөн юлдардың Рәмзиләнең
үзенә генә хас тойомлау
менән язылыуы тулқынлан-
дыра ла, һотиялдыра ла.
Тиман, әсәлек хәле лирик
геройның рухи эволюцияһы-
ның тоторотило бер мәле,
дөрөсөрәге, иң юғары бас-
тысы.

«Шыгыр язам йөшөл сөхрөң-
де йөш үлөңгө йөйрөп улты-
рып», — ти Ремзибе тыуган ягы-
на өңдөшөп, Шул рәүешле ша-
гирәңең лирик геройы ике һын-
дан — балаларының һәм кеше-
лөтөң нилсәгә хатына һат-
ка басқан дөс менен Шаги-
рәңең аралгаллыгына ышана-
һын. Был хәл лирик геройың
күңөл бөтөнлөгөн, хистәл дө-
дәл.

матнзымын, асарың тоналлеген
билдирей эе инде.
Рэмзилә йәшөл, ач, һоро,
зәңгәр төстәргә йыш мөрәж-
гәт итә, улай мәнән оҫта эш
итә. Бер үк җахытта төстәр
гаммаһы элпәт хәлендә генә
халмайыңса, конкрет йеңмәт-
кә эсендә метафора көсөнә
эйә булып интә, шигри фе-
кәргә эскә хәрәкәт биреүсә
мәуәтинә әүерелә. Мәселән,
«зәңгәр-зәңгәр ель хис тултыңын»
тәғәртә, «мәңгә йәшөл мөхөб-
бәт» бер җахытта ла умкый
торған хистә эңләтә, «Йәшөл
сәхрә», «Йәшөл йылға» йәш
үләнәдә ниспән көрөү хисен туй-
зыра, «Һоро турғай тәслә һо-
ро көндөр» күгәл алмашуы-
на кишәрә йәш, «аң-аң ташлы
зыпра» әзем гүмереңең фани-
лығы хатһында искәртә һ. б.

ШУЛАН за шагире эсэр-
зөрепч поэтик кезуһөн
билдэлэгән иң төһсирлө һү-
рәтлөү сараларының береһе
— йәйләндөрөү. Йәйләнде-
рөүҙәр атында лирик ге-
ройның бар булмышы, тыныс
булмаған йәшләр рәүешле бе-

И ОМОРО гына малай-
тай туптай төгөрлөп
барзы ла бөхөт кенө һал-
кын ипкен өргөн тээрэ туп-
баһына үрмәлдә. Ушы шун-
дай йылы кейендергәндәр,
малын кейемя хәрәкәт-килбә-
тәт тотнарлай— гүйә, айыу
балаһы.

Рөхм йоконан тороуга,
төзрө быялахын ақ урһәсәл
таулар, сәйер ағастар, ят яп
раттар һырығайны. Төзрө
нең туңмай талған бөләкәй
генә мөйөшә аша һауа.
елбер-елбер ақ күбәләктә
осканы күрһә. Тышта та
лау, Әсәһе урһә гәлдә та
рә туһаһыннан алып өстә
рә туһған. Тимәк, урам
бик һалкын. Рөхмидә бөгә
дә урамға сьғармастар, м
ғайын, Рәһинә менән Фәр
зә алайзарына рәхәт. Ул
мәктәпкә йөрөй. Хатта ки
тауза саһа шыуғандар. Р
хмидең дә саһа шыуған
барсы. Улар йөһәгән би
һатлы йорт алдында э
һар тауы бар. Бер нисә н
әлек Ринаттың сәһһһһ
бергәләп шыууылар. Йы
һыл та кителләр шу
һар йомшақ иһә, шу
да төһдәре ауыртаманы, и
һанылар, колдолар ге
Уларзың шыуғанһы Рөх
һен әһсәһә күрһә тор
һинат — уһың аһы һитә
Уа да бөләкәй әһә, мәк
һә йөһәһә.

— Эсэй, бөгөн йер
сыгырбызы?

— Өлөсөйөң килгас, бөл-
ки, йөрөп тә килерһегез.
— Өлөсөй Һасан килә һун?
— Төш узгас та килеп

Көн байын килә өлсәһе.
Ейәнәмдә бер көн күрмәй
торһам эсем боша, ти. Ишкә-
тән иңеү менән таяғын тук-
тук итеп ейәнән сагыра,
арһанын тудылдатып һө-
нә, кәһфит бирә. Бында кил-
гәндә Рәхмидең уйынсыз-
тары юк иңе — теге чала-
лары өйгә тороп калдылар.
Хәзер нидә уйынсызтар кү-
бәйгә — өлсәһе килтерә.
Атаһы ла үзвөрөшлө тани
уйынсыгы бүлөк итте киңә.
Иңзәңгә тулһы ла йөшлө той
мәһенә бастайны, таяк, «на-
рышдауыттарың» ғын-ғын
өйләндереп, урышһан күз-
галһы Кобәгә ялт-һолт ит-
— ата, йәнәһә Рәхим теге
вакытта урмада күргән ысы
танһа шуңда олһаған!

Рәхимдәр ул сакта икәнсе
 талала йөшөй ине. Иң ма-
 тур уйынсыгы булган Көдә-
 нисемле филе менан уйнага-
 ырдан, ул, толагына таны-
 гөрлөү салынгас, тәзрәк
 килде. Беренсе каттагы тө-
 рө аша, йорт алдында үскә-
 агас-кыуачлар араһынан ки-
 урам күрәт, һуңгыр көндә-
 ы урамдан аятобус, трамвай-
 зар менән бер рәттән, зур
 тәгәрмәсле чорос машин-
 лар үтө башланы. Кайһи
 вакыт асфальтты шатор-ш-
 тор танклар за йөрөй. Рәхи-
 мдәр урамдан хәрби машин-
 лалары тауыштарынан таңы-
 хатта. Аурундарына мылты-
 асқан, тимер эшләпә кей-
 һалдаттар тизрәк Рәхим өс-
 гәзәтти күренештә өйләт-
 ы. Башта нөндөртә гөйлә-
 торган урам ул көндө бу-
 сөйер тыллыкта ине. Пәй-
 ләп узган кешеләр өд һир-
 Алыста күренгән завод та

баһы, ла урам һеперевсе
Әнүәр бабайдың һынган һе-
пертке һабына окшап кал-
ган — төтөнө сызмай.

Ахырза буш урам буйлап кидгөн ядгыз танк күренде, Әлегә уйынсытпа отшаған ул: һырлы төгәрәктәсәре тытырлай, хатта өстөндә ултырған тараа кейем.

ле халдат та тап уйынсыктагы күүкчү иш! Ташка бер төркөм халдат өткөргөн. Улар аркаларына мылтык аскандар за тезелешип, юл сите-нан атырып кынып, ары-бары

Шул сәтк, әгәрлә генә иҗ-
тыраган таты шартлаузан
тертлө, малай тулындагы
уйысыңын төшөрөп ебәрсе.
Тах! Шкаф өстендә торган
чирас һалдат турсак иңан-
га чоланы. Тах! Тах! Тах!
Тах! Һалдаттар шул арала
етез генә таралышып китте.
Берәүне, асфальтте тубыч-
ланган илеш, тулларын
иңизу болгай-болгай, иңдер
кыштыра. Танк өстендөгә
чара кейемдә һалдат юк
булды. Танк яман үкәрзе лә
был яткан боролдо, озон тә-

УЙЫНСЫҚ ТАНК

Хикайа

тап ошо мөлдө өсөтө күршө
бүлмөнө аттылп сытты һәм
уны жоршап жасаллап, төп-
кө бүлмөгө йүгүргө. Өсөтө-
нөң бындай ят, күнөл өшөт-
төс йөмгөз тауышын ишет-
көнө юк ине Рөхимдең. Өл
алдында күктөн төшкөндөй
пәйзә булган, жак асфальтте
тубтыланган килеш кулда-
рын күккө һоноп низер жыс-
тырган күршөлөрө Настя
өбөй — Рөхим шуны гына
шөйлөп, өлгөрзө.

— Әсәй, ебәрі! Танктың атканын күргем киел! — тип тыпырсынды ул әсәйе жо-
саында. Ыстыктырмын тимо,
Рәхимдә апалары менән бер-
гә куша қосатпаған әсәһе.
Нең кулдары шундай көсө-
лән дә!

Буңынан, урамдағы шау,
шум тыңас, тармауынан Ы-
сәйиңдерге ла, озақ һулық,
дап илашы әсәһе. Ытмәһе,
Фәриҙә менән Рәһинә сәләт,
дәп ашылды, Бигерә мидә.

6 ЫЛ КАЛАҒА килгән-
гө тиклем өлсәһән
күрмәгәйне әле Рәхим. Ул
тегендәге күршеләре Настя
әбейҙе хәтерләтә. Настя әбей

Раят ВЭЛИЕВ
СЫК

HK

за өстөнө озон, бабайла күлдөк, аяктарына зур, бай былма кепер ине. Кайды көндүрзө өсөтө Рэхимде Настя өбөй янына талдыра, ө үл Рэхимге тамле итеп сөй эсеп торгайны.

Теге калала тороп жалды
шүл Настя әбей, Төррөһөн
таш бөрөп ваһталар, быяла
куйырга кем ярзам итер
инде уга?

Малай ишек янына килде
ле чолагын Язани тишеген
терөп тыңлай башланы: под-
езда өлөсөнөңк таңгы ту-
тылмаймый күрө?

Өлөсөй, Рәхимдәр бында
кылганга тәээр, ошо өйгә
пәшәнгә, Өл, Настя обейзә
гә һымат, бәләһәй, бер гелә,
Рәхимдәр килгәс, өлөсөй
Әли бабайларга китте, Хә-
ер уларҙа пәшәй, Сәһһә өлө-
һәгә бында Һоклар урын
һәһ. Рәхһһ өсәһә һәһһһ
һәһһһ һәһһһ, Һәһһһ һә-
һһһ һәһһһ, Һәһһһ һәһһһ

нән Раһиңә апаһыңары есен
тимер паразат туйылар.
Раһимдең атаһы кис һайын
зур креслоны йәһә лә шун-
да йоклай. Өләһсә әле
лә бында йәһәһә, һиндәй
һайбәт булар ине. Раһим
уны кен һайын көтөп тә
интекмәк, урамда ла йышы-
рат йөрер ине.

Рәхимдәрең теге талала-
уы өлдөрә зур, җс бүлмәле,
Потю бүлмәнде изәнде дәү,
Һөнтәс айыу тиреһе ята. Ата-
лы уыы Себердән алып тайт-
лан, Потюнан тороп, ялан тә-
пәй баскас, шундай йомшаң,
Йылы була. Көндөз шүл ти-
ре өстөндә төкмәс атырга
ярата иһе Рәхим, Ә бында,
изәндә, айыу тиреһе булма-
гас, һалтын, өсөһе Рәхим,
гә катлы-катлы Ойоктар кей-
зәрә, Тәзрәләр лә бейкәт,
дүртүһе патта, Әле тышта
елбәрәң тар яуа, Тик Рә-
химдә урамы һирәк сыға-
ралар шүл, Көһемә йота,
һалтын тейер, ти, өсөһе,
Шулай за кәсә атаны менән
бер аз йөрөп иңдәләр, Ап-
кад тар кыл менән топон та-
рауға бик һалтын, еүеш,
Рәхимдән сарматтары өшө-
лө, Урамда уларға һалдат
осраны, Мытыгы ла күт, ба-
шына тийер эшләһә лә кей-
мәһәһә...

— Атай, ия эсеп бында х
дур тегермеси минималар х
а, танитар са йоремой хун? х
— тий йорам Рохим, х
— Улар бында карекмай, х
лым. х
Эйе ледана! Был калала х
хидимдере шаар хаттар за х
илмай. Тезерош баткан х
а киресе йорандере да эк, х
дуга хара да балдарттар х
анда хара хара тына йором, х
а хара. О теге калала хара х
тар гел миндеткы ише, х
к үзүдере миндетер атмай, х
Бер вакыт Рохим йорт х

А. ЯПЧАРОВА
20-се тәктәптең X к
укуысыны.
Офо.

Заказ № 588